

Dataperiode: nettdesign

(3 uker, ca. 30 timer)

Hvor langt er du kommet?

Hva kan elevene? Har de laget sider før?

La elevene sammenligne de sidene de alt har laget i Photoshop og bedømme dem.

- Hva la du vekt på da du lagde din side?
- Hva vil jeg **formidle**?
- Hva liker du?
- Hva er ikke fullt så godt?
- Hvem er **målgruppen** for nettsiden?
- Hva er egenskapene ved en god nettside?

Hva er en god nettside?

- Tilfredsstiller den både mine og brukerens behov?
 - Din målsetning <- **En god nettside** -> Brukerens ønsker
- **Markører**
 - Seriøsitet
 - Målgruppe
 - Funksjoner
 - Verdier
- Godt og fengende **språk**, ord som er
 - Enkle
 - Beskrivende
 - Konkrete
 - Substantiver
 - Løsninger
 - Beskriv brukerens behov
 - Beskriver ikke brukeren
 - Ingen nydannelser
- **Morville-modellen**
 1. **Nyttig**
 - **Godt innhold**: Relevant, korrekt, oppdatert og lett tilgjengelig
 2. **Attraktiv**
 - **Godt design**: Pent, praktisk, standardskrifter, kontrast, lesbarhet, bilder m.m. og god struktur
 3. **Tilgjengelig**
 - **For ulike nettlesere og plattformer**: Følg standardene, valider siden
 - Blinde og svaksynte (WAI)
 4. **Troverdig**
 - Design, struktur, fokus, motivasjon, nyttig, nøyaktig
 - Ekspert som leser **om eget fag**: Kvaliteten er avgjørende
 5. **Lett å finne**
 - **Trekker ned**: Rammer, bildekart, multimedia, java, stadig skiftende sesjons-ID som URL, meta refresh, mus over på lenker, nedtrekksmenyer
 6. **Brukervennlig**
 - **Lett å finne fram**, lesbar, klar, tydelig og mange momenter som alt er nevnt

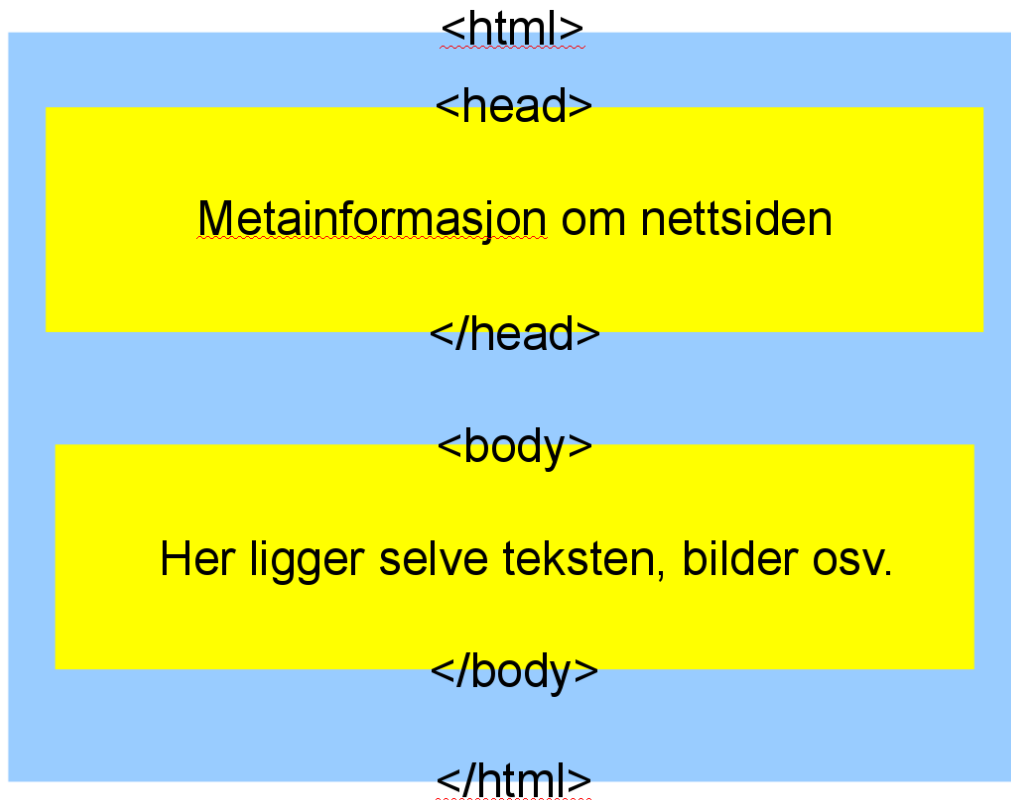


Grunnleggende html

Konvensjoner

- Alle tagger starter med < og slutter med >
- / settes inn når man vil lukke taggområdet
- " brukes til å utheve verdier/valg
- **NB: Vær pinlig nøyaktig!**
- For å skape oversikt og struktur
 - Linjeskift markerer en ny tagg
 - innrykk brukes til å markere hva som er underordnet et annet element
- **<!-- Dette er en html-kommentar -->**

Oppbygningen av en nettside



De viktigste HTML-kodene

Tag	Beskrivelse
<code><html></code>	Dokumentramma
<code><body></code>	Selve visningsområdet
<code>
</code>	Linjeskift
<code><h1></code> til <code><h6></code>	Forskjellige overskrifter
<code><hr></code>	Vannrett linje
<code></code>	Unummerert liste
<code></code>	Nummerert liste
<code></code>	Listelement
<code><p></code>	Avsnitt
<code><table></code>	Tabell, hovedtagg
<code><tr></code>	En rad i en tabell
<code><td></code>	En kolonne i en rad
<code><div></code>	Grupper elementer, som en blokk (Linjeskift før og etter)
<code></code>	Grupper elementer, vanlig (uten linjeskift før og etter)

<code><head></code>	Område for metainformasjon om dokumentet
<code><title></code>	Dokumentnavnet
<code><meta></code>	Metainformasjon om dokumentet
<code><link></code>	Lenke til f.eks et stilsett

Vanlige eksempler

Aller første linje, før `<HTML>` (angir hva slags dokument du skriver)

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN"
"http://www.w3.org/TR/html4/loose.dtd">
```

Innenfor head-taggen

```
<title>Nettsidens navn</title>
<META HTTP-EQUIV="content-type" content="text/html; charset=utf-8"> <!-- Angir
hvilket tegnsett du skriver html-fila i -->
<link rel="stylesheet" type="text/css" href="stilsett.css"> <!-- Lenker
til et stilsett -->
```

Innenfor body-taggen

```
<A href="http://www.nettside.html">Lenkenavn</A>
<IMG src="mittbilde.png" alt="Om bildet">

<TABLE border="1"> <!-- Border="1" setter at rammen skal være synlig, med
en bredde på en piksel -->
  <tr> <!-- Dette er en rad -->
    <td>Celle en</td> <!-- Dette er en Kolonne (og en celle) -->
    <td>Celle to</td>
  </tr>
</TABLE>

<UL>
  <li>Punkt en</li>
  <li>Punkt to</li>
</UL>
```

Stikkord

- [Konvensjoner](#): Skrivemåte, tagger, egenskaper og verdier
- Viktig: [Skill mellom form og innhold](#), dvs. formater mest mulig med css
- **NB: Vær pinlig nøyaktig!**
- [God skrivepraksis](#):
 - innrykk
 - valg av linjeskift
 - tabeller bare til tabeller (sparer plass, lettere å endre og vedlikeholde og mer fleksibelt, bl.a. for leselister)
 - Ikke bruk rammer (kan ikke lenkes til, vanskelig å bruke, mindre tilgjengelig, mindre brukervennlig for leselister o.l.)
 - **OBS**: Søppelpost, ikke e-postadresser i klartekst!

- En nettsides tre [grunnelementer](#): **html**, **head** og **body** (se rammeillustrasjonen ovenfor)
- Grunnleggende [formatering](#): **em/i strong/b u p h1--h6** (NB: *em, i, strong, b* og *u* bør heller angis med *css*)
- I **<head>**: [Metainformasjon](#) (**DOCTYPE**, **lang** m.m.), [tittel](#) og [css](#)-lenke
- [Bilder](#): **img** (og **width**, **height** og **alt**)
- [Lenker](#): **a** (og **href** **title** **#**)
- [Annet](#): **br** **div** **span**
- [Tabeller](#); **table**, **th**, **td** og **tr**
- Ordnete og uordnede [lister](#): **ul**, **ol**, **li**
- **<!-- Dette er en html-kommentar -->**
 - [Avansert](#): skjemaer (**form** **input** **label** m.m.)

Grunnleggende css

Konvensjoner

- Alle tagger starter med { og slutter med }
- Hver verdiangivelse avsluttes med ;
- : settes mellom **angivelsen** og **verdien** (se eksempelet nedenfor)
- " brukes til å utheve verdier/valg
- For å skape oversikt og struktur
 - Linjeskift markerer en ny tagg
 - innrykk brukes til å markere hva som er underordnet et annet element
- /* Dette er en css-kommentar */

Med et stilsett kan man bestemme hvordan et html-dokument skal se ut. Alle HTML-tagger kan man angi egenskapene til. F.eks. vil man ofte endre body (hele dokumentet), H1, H2 osv (overskrifter), P (avsnitt), img (bilder) og A (lenker).

Eksempel

```
body {
  color: red; /* NB: Farger anbefales det helst å angi som fargekoder, likevel virker
fargenavn også helt fint */
  background: yellow;
  background-image: url("mitt_bakgrunnsbilde.png"); /* NB: Bruk enten en
bakgrunnsfarge eller et bakgrunnsbilde */
  text-align: center;
  font-weight: bolder;
  text-decoration: underline;
}
```

Html-kode

<div class="midtstilt">Innholdet i div-taggen som skal sentreres **</div>**

Tilhørende css-kode (velg en av disse to)

```
div.midtstilt { margin-left: 30%; margin-right: 30%; width: 40%; } /* flytende
bredde */
div.midtstilt { margin-left: auto; margin-right: auto; width: 300px; } /* Fast
bredde */
```

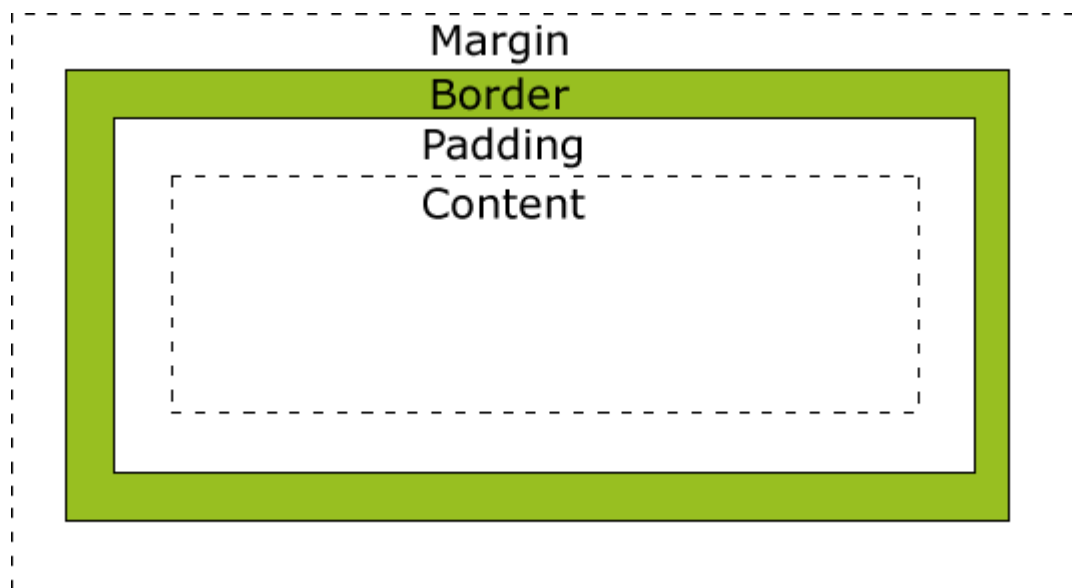
/* NB: Hvis det er et **bilde**, bruk også koden over, men legg til **«display: block;»** i stilsettet. */

Viktige tagger

- body, p, img
- div og span
- **For tekst**
 - color
 - background
 - font-weight
 - text-decoration
 - text-align
 - a (a:hover, a:active, a:visited)
 - :first-line
 - :first-letter
- **For blokkelementer**
 - padding
 - border (**eksempel:** `border: 1px solid blue;`) /* Solid kan f.eks. erstattes med dotted eller dashed */
 - margin
- .klassenavn
- #identifikasjonsmerke

Blokkmodellen

Avstanden mellom ramma og blokkelementet gir luft rundt bildet ([padding](#)).
Avstanden mellom ramma og omgivende elementer er margen ([margin](#)).



Stikkord

- [Konvensjoner](#): Skrivemåte, egenskaper og verdier
- **body:** **color** og **background** (bilde, farge, fast/flytende o.l.)
- * gjelder alle elementer
- Typiske tilpasninger: [Størrelse](#) (px, em, mm, cm, pt, %), [farge](#) (navn, #RGB, #RRGGBB o.l.), [plassering](#) (absolutt, relativ, fast m.m.)
- Tilpasninger for hver av taggene
- **span** (inline) som eget element og til egne stiler, **ID** og **class** for egne stiler
- hierarkiet
- Om [blokkelementer](#), blokkløst (inline) og lister

- Om [boksmodellen](#): **margin, padding** og **border** (oppe, høyre, nede, venstre -- eller o+n, h+v)
- [Plassering](#): Om **float**
- **pseudo-klasser** og **-elementer (a:hover p:first-letter o.a.)**
- Avansert:
 - [Sammenheng](#) (f.eks. **b** i en **div**)
 - [Arving](#) av egenskaper fra et overordnet til et underordnet element
 - [Tilordning](#): Lokalt, for en nettside og i en egen fil
 - [Konflikter](#), hva nå? Hvordan prioriteres valgene dine?
<http://www.w3.org/TR/CSS2/cascade.html#specificity>
- [Godt eksempel](#): <http://www.htmldog.com/guides/cssbeginner/conclusion>

Konkrete tips

Nyttig:

- [CSS-meny](#) (vannrett og loddrett)
- [Midtstilling](#)
 - `img { margin: 0 auto; width: 200px } /* Width er lik bredden på bildet */`
- [Meny](#)

Midstilt ramme (vannrett)

```
div.midstilt1 { margin-left: 10%; margin-right: 10%; } /* flytende bredde */
```

```
div.midstilt2 { margin-left: auto; margin-right: auto; width: 850px; } /* Fast bredde */
```

Egne testsider

http://bojer.no/Axel/nettsidetips.shtml	# Min
oppsummering av noen css-tips	
http://bojer.no/Axel/Testsider/testside-hover-meny.shtml	# Fem
eksempler på nedtrekksmenyer med ren css	
http://bojer.no/Axel/Testsider/testside-hover.shtml	# Tre
eksempler på bilder som vises ved mus-over	
Midstilt 1 Midstilt 2 Midstilt 3 (rose)	# Tre
eksempelsider med midtstilling	
http://bojer.no/Axel/Testsider/testside-diverse.shtml	# Blanding av
tekst og bilder, bildekart	
http://bojer.no/Axel/Testsider/testside-bildesirkel.html	# Bilder i
en ramme i en sirkel og med mus-over	
http://bojer.no/Axel/Testsider/testside-bokser.html	# Div-
blokker med ulike valg for taggen «position»	

Annet

- Rettigheter: Wikipedia og andre frie kilder
- Nettvett og copyright
- Bruk av FTP ([FireFTP](#) + [putty](#) (ssh))

Nyttige nettsider

Nettdesign

http://www.nettredaktor.no/Fakta_om_Web/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=2262
http://www.nettredaktor.no/Fakta_om_Web/Begreper/
<http://www.maxdesign.com.au/articles/checklist> # Liste over alt
en god nettside bør ha
<http://www.mardiros.net/liquid-design.html> # Om flytende
design, tilpasningsdyktige sideoppsett
http://no.wikipedia.org/wiki/Peter_Morville
http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Morville
http://en.wikipedia.org/wiki/Tableless_web_design # Hvorfor css
er bedre egnet enn tabeller til sideoppsett
http://en.wikipedia.org/wiki/CSS_framework # Ferdiglagde
stilsett for store nettsteder

Grunnleggende om å lage nettsider

<http://css.maxdesign.com.au/> # Flotte trinn-
for-trinn-veiledninger med css og html
<http://www.htmldog.com> # Oversiktlig og
ryddig side for både nybegynnere og viderekomne
<http://www.tizag.com/cssT> # Innføring i css
og html + eksempler

Fargekoder

<http://www.html-color-names.com> # Liste over
fargenavnene
http://www.w3schools.com/tags/ref_colornames.asp # Liste over
fargekodene
<http://www.lynda.com/resources/webpalette.aspx> # 216
Nettsikre farger (de 40 siste av de 256 er ulike på pc og mac)
http://en.wikipedia.org/wiki/Dither#Digital_photography_and_image_processing --
eksempelbilde med og uten nettsikre farger
http://en.wikipedia.org/wiki/Web_colors #
bakgrunnsinformasjon m.m.

Nyttige verktøy

<http://browsershots.org> # Sjekk
nettsiden din i en hel mengde ulike nettlesere
<http://html-color-codes.com/> # Finn
fargekoden for din farge
<http://notepad-plus.sourceforge.net/uk/site.htm> # Skriv html
og css som ren tekst i Windows
<http://www.html-kit.com/favicon> # Lag ditt eget
favicon
<http://www.problogineer.com/how-to-do-force-refresh-firefox> # Tvungen
omstart av Firefox
<http://www.cubestat.com/> # Statistikk for
en valgt nettside
<http://www.allfreebackgrounds.com> # Gratis

bakgrunnsbilder
<http://www.webpagebackground.com> # Gratis
bakgrunnsbilder
<http://www.grsites.com/> # Gratis
bakgrunnsbilder, knapper m.m.
<http://silviahartmann.com/background-tile/> # Nydelige
naturbakgrunner, fliser
<http://www.image-maps.com/> # Lag bildekart
automatisk

HTML

<http://www.w3schools.com/html/default.asp> #
Grunnleggende om html (en)
<http://www.htmldog.com/guides/htmlbeginner> #
Grunnleggende om html (en)
<http://www.web-amp.com/html/> # Grunnleggende
om html (no)

CSS

<http://www.2tp.no/webdesign/css/> # Norsk side om
css
<http://www.garshol.priv.no/download/text/css-intro.html> # Innføring i
css (norsk)
<http://www.maxdesign.com.au/articles/workshop/> # Om
grunnleggende css
<http://www.maxdesign.com.au/articles/process/> # Hvordan
lage en god nettside med css
<http://www.w3schools.com/css/> #
Grunnleggende om css
<http://www.lesliefranke.com/files/reference/csscheatsheet.html> # en nettside
med kort oversikt over css-kodene
<http://www.csscentering.com/css-examples/css-examples-index.html> #
Eksempler som viser effekten av mange ulike css-valg
<http://articles.sitepoint.com/article/introduction-css-shorthand> #
Plassbesparende kortformer
[http://www.456bereastreet.com/archive/200502/
efficient_css_with_shorthand_properties/](http://www.456bereastreet.com/archive/200502/efficient_css_with_shorthand_properties/)
<http://www.veign.com/downloads/guides/qrg0007.pdf> # Tosiders
utskrivbar oversikt over **alle css-kodene**
<http://www.addedbytes.com/cheat-sheets/css-cheat-sheet/> # En sides
utskrivbar **oversiktsark** over css-kodene
<http://www.blooberry.com/indexdot/css/propindex/all.htm> # Alfabetisk
oversikt over **alle css-kodene**, avansert
<http://www.csszengarden.com/tr/norwegian/?cssfile=/207/207.css&page=0> # Viser
styrken ved css med gode eksempler
<http://www.barelyfitz.com/screencast/html-training/css/positioning/> #
Plassering av elementer forklart en og en
<http://www.sohtanaka.com/web-design/beginners-checklist-debugging-css-bug/>

Htm- og Css-triks

<http://techblog.tilllate.com/2008/07/20/ten-methods-to-obfuscate-e-mail-addresses-compared/>
<http://www.smashingmagazine.com/2009/07/20/50-new-css-techniques-for-your-next->

web-design/
<http://www.sohtanaka.com/web-design/css-beginners-do%E2%80%99s-and-dont%E2%80%99s-part-2/>
<http://www.sohtanaka.com/web-design/css-beginners-dos-and-donts-part-1/>
<http://www.webcredible.co.uk/user-friendly-resources/css/css-tricks.shtml> # css-triks
<http://www.dynamicdrive.com/style/csslibrary> # Mange gode
 css-eksempler til ulike formål
<http://matthewjamestaylor.com/blog> # Mange gode
 css-eksempler til ulike formål
<http://www.the-art-of-web.com/css> # css-eksempler
 til ulike formål
http://www.w3schools.com/css/css_positioning.asp # Generelle
 regler for plassering av elementer med css
<http://www.maxdesign.com.au/articles/center> # **Vannrett**
sentrering med css, tre eksempler
<http://matthewjamestaylor.com/blog/beautiful-css-centered-menus-no-hacks-full-cross-browser-support>
<http://matthewjamestaylor.com/centered-menus/> # Vannrett
 midtstilt css-meny
http://www.bjornenki.com/translations/w3_style_examples_007_center # Om css og
sentrering av blokkelementer
http://css-discuss.incutio.com/wiki/Centering_Block_Element # Vannrett
 sentrering med css
<http://blog.themeforest.net/tutorials/vertical-centering-with-css> # **Loddrett**
sentrering med css, mange forslag, godt forklart
<http://www.webtoolkit.info/css-vertical-align.html> # Loddrett
 sentrering med css (`display: table;`)
<http://www.sitecrafting.com/blog/to-center-div/> # Loddrett
 sentrering av en div-ramme med css (vha. 50%+50%+nested div)
http://www.emblematic.com/blog/vertical_align_with_css/assets/03.html # Loddrett
 sentrering med css (både for IE og andre)
<http://www.jakpsatweb.cz/css/css-vertical-center-solution.html> # Loddrett
 sentrering med css (vha. plassering og nestede div-tagger)
<http://d-graff.de/fricca/center.html> # Loddrett
 sentrering med css. Omfattende løsning, men ser bra ut
<http://www.search-this.com/2008/05/15/easy-vertical-centering-with-css> # Loddrett
 sentrering med css, omfattende forklaring
<http://tom.me.uk/html-to-css/center-vertically.html> # Loddrett
 sentrering med css, en løsning. NB: **Ikke for IE!**
<http://htmlhelp.com/reference/css/text/vertical-align.html> # Forklaring
 av egenskapen «vertical-align» mht. bilder
http://www.bigbaer.com/css_tutorials/css.image.text.wrap.htm # **Flyt tekst**
rundt et ujevnt bilde
<http://www.seoconsultants.com/css/menus/tutorial/> # Veiledning:
 Lag **menyer med css**
<http://www.cssmenu.com/> # Nett-verktøy
 for å lage css-menyer
<http://www.cssnewbie.com/horizontal-dropdown-menus/> # Lag
 menyer med css
<http://ago.tanfa.co.uk/css/examples/menu/tutorial-v.html#vs2> # Dynamisk
 meny med css, grundig forklart
<http://www.w3.org/TR/CSS2/cascade.html#specificity> # Beregn
 hvor stor vekt en regel har i css over en annen
<http://www.pixy.cz/blogg/clanky/cssshiermenu/> # Dynamisk
 meny med css NB: **Ikke for IE!**
<http://www.alistapart.com/articles/taminglists/> # Gode
 eksempler på liste-egenskaper
<http://www.instantshift.com/2009/01/11/30-excellent-css-based-navigation-and->

<http://www.communitymx.com/content/article.cfm?page=2&cid=53F70> # Støtte for
 liksom-tabeller med css, egenskaper
http://www.w3schools.com/css/pr_class_display.asp # Støtte for
 liksom-tabeller med css, egenskaper
<http://www.quirksmode.org/css/display.html> # Støtte for
 liksom-tabeller med css, egenskaper
<http://www.kavoir.com/2009/02/css-text-over-image.html> # Eksempel:
 tekst over et bilde med css
<http://www.xs4all.nl/~peterned/csshover.html> # **mus-over-**
effekter, grundig forklaring
<http://www.maratz.com/blog/archives/2005/06/22/preload-hover-images-in-css> # Vis
 noe annet når musa holdes over
<http://www.webmasterworld.com/forum83/4224.htm> # Vis noe
 annet når musa holdes over (forumposting)
<http://www.sohtanaka.com/web-design/css-on-hover-image-captions> # Vis noe
 annet når musa holdes over (med eksempelside)
http://www.dynamicdrive.com/style/csslibrary/item/css_smart_image_enlarger
http://www.position-relative.com/tutorials/tute1_css_bg_image.php # Lag
 bildekart med css, enkelt eksempel uten mus-over
<http://css.flepstudio.org/en/css-tutorials/image-map-in-css.html> # Lag
 bildekart med css, enkelt eksempel uten mus-over
<http://www.noobcube.com/tutorials/html-css/css-image-maps-a-beginners-guide->
<http://designreviver.com/tutorials/css-image-map-techniques-and-tutorials> # Lag
 bildekart med css
<http://www.cssplay.co.uk/menu/imap.html> # Lag
 bildekart med css
<http://www.frankmanno.com/ideas/css-imagemap> # Lag
 bildekart med css
http://www.webreference.com/programming/image_map
<http://wellstyled.com/css-underscore-hack.html> # Lag kode
 som bare virker i IE
<http://www.display-inline.fr/projects/css-gradient/> # **css3**: lag
 fargeoverganger med css
[http://www.dynamicdrive.com/style/csslibrary/item/](http://www.dynamicdrive.com/style/csslibrary/item/css3_rounded_corners_using_border_radius)
 css3_rounded_corners_using_border_radius # **css3**: avrundede hjoerner
<http://www.digi.no/838046/%ABkult-med-operas-logo-i-css%BB> # Operas
 logo i css
<http://matthewjamestaylor.com/exploring-web-typography/index.html> # Tullete
 eksempel på hvordan det IKKE bør gjøres

Standarder

[http://www.nettredaktor.no/Fakta_om_Web/](http://www.nettredaktor.no/Fakta_om_Web/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=2262)
[?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=2262](http://www.w3.org/TR/CSS2/sample.html)
<http://www.w3.org/TR/CSS2/sample.html> # Typiske
 standardverdier for formatering (css)

Annet

<http://www.phpro.org/examples/Calculate-Age-With-PHP.html> # Finn din
 alder vha. php (gg: "calculate age" php)
<http://www.mathcats.com/explore/age/calculator.html> # Finn din
 alder vha. javascript
<http://www.calculateage.info/> # Metodiske
 tips
<http://webscripts.softpedia.com/script/Snippets/PHP-Calculate-Age-26195.html> #

Nedlastbar php-versjon
<http://www.tizag.com/phpT/examples/formex.php>
eksempel

php+html,

Sist endret 28.5.2010